

Identificatie en typering van SCHOOLFEEDBACKPROJECT

Praktische Informatie	
1. <u>Productinformatie</u>	<p>Het Schoolfeedbackproject (SFP); KU Leuven (Jan Van Damme (KU Leuven), Rianne Janssen (KU Leuven), Patrick Onghena (KU Leuven), Peter Van Petegem (Universiteit Antwerpen) en Martin Valcke (UGent). De coördinatie berustte bij Jean Pierre Verhaeghe; 2006; SFP ligt aan de basis van het huidige Centrum voor Schoolfeedback. De prijs wordt bepaald door volgende componenten:</p> <ul style="list-style-type: none">- basisforfait € 25,0- per bijkomende vestigingsplaats met minstens vijf leerlingen in het betreffende leerjaar € 5,0- per leerling die de toets aflegt € 1- voor feedback per lesgroep afzonderlijk € 15,0- Extra feedback over de leerwinst: voorlopig gratis (lanceringsperiode vanaf juni 2014) <p>http://www.schoolfeedback.be/</p>
2. <u>Wat en voor wie?</u>	<p>Het schoolfeedbackproject wil een waardevolle bijdrage leveren tot de interne kwaliteitszorg in scholen. Het levert informatie op die scholen kan helpen bij het evalueren van de eigen werking. Dit gebeurt door de bereikte resultaten te verbinden met de beginsituatie en de achtergrondkenmerken van de leerlingen en ook met de relevante kenmerken van de omgeving. De schoolfeedback rapporteert de toegevoegde waarde¹. Deze waarde geeft aan hoe sterk de resultaten van de leerlingen verschillen van de resultaten die op grond van de leerlingachtergrondkenmerken verwacht kon worden.</p>

¹ De *toegevoegde waarde* (TW) van een school geeft aan hoe groot de bijdrage van de school aan het leren van de leerlingen is (in vergelijking met wat andere scholen aan het leren van hun leerlingen bijdragen). Om die toegevoegde waarde uit te drukken in een getal, trekt men het verwachte gemiddelde van het feitelijke gemiddelde af: toegevoegde waarde = feitelijk gemiddelde – verwacht gemiddelde.

	<p>Binnen het Schoolfeedbackproject zijn er toetsen beschikbaar voor het gewoon basisonderwijs en voor het gewoon secundair onderwijs (eerste en tweede graad)². Voor het basisonderwijs zijn volgende toetsen beschikbaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begrijpend Lezen: Het gaat hierbij om de toetsen van Cito LOVS - Begrijpend lezen. Er is telkens een gemakkelijkere en een moeilijkere versie per leerjaar. Door zwakkere en sterkere lezers een aparte versie aan te bieden, kan hun leesvaardigheid nauwkeuriger bepaald worden. Deze toetsen worden pas aangeboden vanaf het einde van het derde leerjaar tot en met het einde van het zesde leerjaar. - Technisch lezen: Het gaat hierbij om de toetsen van Cito LOVS - Drie-Minuten-Toets voor Vlaanderen: voor alle leerjaren van de basisschool. - Spelling: Hiervoor worden de toetsen van Schaalvorderingen in Spellingvaardigheid (SVS) gebruikt. <p>Er dient opgemerkt te worden dat het hierbij gaat om oude Cito-toetsen, die aangepast en herijkt werden naar de Vlaamse context. De Toetsen voor Technisch lezen en Spelling werden door de overheid aangepast naar de Vlaamse context om ze op te nemen in de Toetsen voor Scholen die ter beschikking gesteld worden door de overheid. De toetsen voor Begrijpend lezen werden in kader van een studie naar schoolloopbanen in het basisonderwijs (Sibo-project) aangepast en herijkt naar de Vlaamse context.</p> <p>Er worden ook toetsen voor wiskunde aangeboden, maar deze worden in deze fiche niet verder toegelicht omdat hier gefocust wordt op de competenties Nederlands.</p>
<p>3. <u>Welk soort instrument?</u></p>	<p>☒ Toets ☒ Volgsysteem ☐ Observatiewijzer ☐ Portfolio ☐ Andere</p>
<p>4. <u>Hoe lang duurt de afname?</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Begrijpend Lezen: De afname van de moeilijke versie neemt in totaal ongeveer twee lesuren in beslag. De gemakkelijke versie neemt minder tijd in beslag. - Technisch Lezen: De Drie-Minuten-Toets bestaat uit drie verschillende leeskaarten die achtereenvolgens elk gedurende één minuut hardop gelezen moeten worden. - Spelling: De toetsafname is niet aan tijd gebonden. Het dictee wordt afgenomen in een tempo dat bij de

² De bespreking van de toetsen in deze fiche is enkel gebaseerd op de toetsen voor het basisonderwijs.

	<p>klas past. Gemiddeld duurt dit ongeveer 30 minuten.</p>
<p>5. <u>Eén of meer meetmomenten?</u></p>	<p>☒ Eén meetmoment ☒ Meer meetmomenten</p> <p>De toets voor begrijpend lezen wordt pas op het einde van het derde leerjaar voor het eerst afgenomen en kan daarna afgenomen worden tot en met het einde van het zesde leerjaar. Voor technisch lezen en spelling wordt er elk jaar op het einde een toets afgenomen.</p>
<p>6. <u>Klassikale of individuele afname?</u></p>	<p>☒ Klassikaal ☒ Individueel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begrijpend lezen wordt klassikaal afgenomen. - Technisch lezen wordt individueel afgenomen. - Spelling wordt klassikaal afgenomen.
<p>7. <u>Geeft het instrument resultaten op leerlingenniveau, klasniveau of op schoolniveau?</u></p>	<p>☒ Leerlingenniveau ☒ Klasniveau ☒ Schoolniveau</p> <p>Het schoolfeedbackproject wil scholen ondersteunen in hun interne kwaliteitszorg. Dit gebeurt specifiek door het verstrekken van feedback over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de leerprestaties en de vooruitgang van hun leerlingen - de toegevoegde waarde die ze daarbij als school realiseren - de effecten van vernieuwingen op hun leerlingen.
<p>Omschrijving van het instrument</p>	
<p>8. <u>Welke vaardigheden?</u></p>	<p>Vaardigheden:</p> <p>☒ Lezen ☒ Schrijven ☐ Spreken/Gesprek ☐ Luisteren</p> <p>Competenties:</p> <p>☒ Taalcompetentie ☐ Zelfsturende competentie ☐ Leercompetentie ☐ Sociale competentie</p> <p>Deelcompetenties:</p>

	<p>Het Schoolfeedbackproject peilt voornamelijk naar taalcompetentie. De toetsen voor Begrijpend lezen en Technisch lezen uit het Schoolfeedbackproject toetsen de vaardigheid lezen. De toetsen voor Spelling toetsen de vaardigheid schrijven. Hieronder volgt een overzicht van welke deelcompetenties de verschillende toetsen opgenomen in het Schoolfeedbackrapport getoetst worden:</p> <p>Technisch lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Taalbeschouwing: taalsysteem. <p>Begrijpend lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatie achterhalen in een verhaal, school- of studietekst - Informatie ordenen in een verhaal, school- of studietekst - Zich oriënteren op aspecten van de leestaak: doel, teksttype en eigen kennis; manier van lezen erop afstemmen en; aandacht houden voor bereiken van dat doel - Taalbeschouwing: taalsysteem + reflecteren op taalgebruik en taalsysteem <p>Spelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spellingsafspraken en -regels toepassen.
<p>9. <u>Wat doen de leerlingen?</u></p>	<p>Begrijpend Lezen:</p> <p>De toetsen van Begrijpend lezen hebben een breed aanbod aan teksttypen en -genres. De vragen bij deze teksten zijn altijd meerkeuzevragen. De aangeboden teksttypen en –genres verschillen naargelang het leerjaar.</p> <p>Technisch lezen:</p> <p>De leerlingen moeten in één minuut zoveel mogelijk woorden van een kaart lezen. In totaal bevat het toetspakket drie leeskaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Op leeskaart 1 staan woorden van het type ‘km’ (uil), ‘mk’ (koe) en ‘mkm’ (pen). – Op leeskaart 2 staan woorden van het type ‘mmkm’ (spin), ‘mkmm’ (bank), ‘mmkmm’ (krant), ‘mmmkm’ (schroef) en ‘mkm(m)’ (herfst). – Op leeskaart 3 staan woorden met twee, drie en vier lettergrepen, zoals ‘geluid’, ‘koningin’, ‘papegaaien’. <p>Spelling: De leerkracht leest een zin voor en herhaalt dan het woord uit de zin dat genoteerd moet worden.</p>

<p>10. <u>Waarvoor kan het instrument gebruikt worden?</u></p>	<p>☒ Screening ☐ Diagnose ☒ Andere: interne kwaliteitszorg.</p> <p>De toetsen uit het Schoolfeedbackproject geven informatie over de leerprestaties en vorderingen van de leerlingen, maar bieden daarenboven ook de mogelijkheid om de eigen werking van de school te evalueren.</p>
<p>11. <u>Laat het instrument toe leerlingen te vergelijken?</u></p>	<p>☒ Vergelijking mogelijk met andere leerlingen (normgerelateerde vergelijking) ☐ Vergelijking mogelijk met een drempel (criteriumgerelateerde vergelijking) ☐ Geen vergelijking</p> <p>De resultaten van de leerlingen worden omgezet in een vaardigheidsscore. Het gemiddelde van de vaardigheidsscores van leerlingen uit een bepaalde groep is het feitelijk gemiddelde. Het verwachte gemiddelde is de gemiddelde vaardigheidsscore die –statistisch gezien– op grond van de individuele achtergrondkenmerken van de leerlingen verwacht wordt. Het verwachte gemiddelde kan geïnterpreteerd worden als het gemiddelde van alle scholen in Vlaanderen die precies dezelfde samenstelling qua achtergrondkenmerken van de leerlingen hebben als de eigen school. Dit verwachte gemiddelde vormt de norm waartegen het gemiddelde van de eigen school vergeleken kan worden. Deze vergelijking gebeurt als volgt: door het feitelijke gemiddelde van de eigen school te vergelijken met het verwachte gemiddelde van de eigen school, worden ‘gelijken met gelijken’ vergeleken. (Groepen) leerlingen kunnen ook met zichzelf vergeleken worden in de tijd. Zo wordt de leerwinst van de leerlingen berekend.</p>
<p>Criteria voor een goed evaluatie-instrument</p>	
<p>12. <u>Wat meet het instrument?</u></p>	<p>Binnen het Schoolfeedbackproject wordt voor elke toets (DMT, Begrijpend lezen, Spelling) die opgenomen wordt, verwezen naar de desbetreffende handleiding.</p> <p>☐ Waarop ze zich baseerden voor het opstellen van het evaluatie-instrument (bijvoorbeeld eindtermen, ERK, etc.) en of het instrument m.a.w. representatief is voor de leerstof.</p> <p>☒ In welke mate het instrument aansluit bij de doelstelling die men vooropstelde. De DMT-toetsen gaan na in welke mate een leerling vlot en nauwkeurig kan lezen. Voor de leerlingen die hier slecht op scoren wordt er verder geanalyseerd waar het fout loopt: betreft het een tempoprobleem of een nauwkeurighedsprobleem. De DMT-toets wordt gebruikt om dit na te gaan. Meer specifiek wordt de technische leesvaardigheid nagegaan met betrekking tot het lezen van verschillende woordtypen. De</p>

drie leeskaarten verschillen immers in woordstructuur en daarmee in moeilijkheidsgraad:

- De score op leeskaart 1 geeft aan hoe goed kinderen eenvoudige woorden kunnen verklanken.
- De score op leeskaart 2 geeft informatie over de mate waarin kinderen letterclusters en spellingpatronen kunnen herkennen.
- De score op leeskaart 3 geeft aan in hoeverre kinderen meerlettergrepige woorden kunnen lezen en betekenselementen zoals voor- en achtervoegsels weten af te leiden.

Indien er slecht gescoord wordt op de DMT-toets dan wordt er specifiek getoetst naar de deelvaardigheden van het technisch lezen.

De opgaven in de toetsen voor **Begrijpend lezen** doen een beroep op verschillende verwerkingsprocessen. De inhoud van de tekst (het 'wat') staat centraal: de feiten en gebeurtenissen waarover de tekst gaat. De betekenis van een tekst is ook het 'hoe' van de tekst: de kenmerken van de taalgebruikssituatie waarin gecommuniceerd wordt. Deze hebben dus te maken met de schrijver: zijn doelen en zijn lezerspubliek. De toetsen van Cito LOVS - Begrijpend lezen gaan na in welke mate leerlingen het 'wat' en het 'hoe' van een tekst begrepen hebben. De toetsen gaan dit na aan de hand van een breed aanbod aan teksttypes en tekstgenres met aansluitend verschillende opgavenvormen en opgaventypen.

Met het **teksttype** wordt aangeduid welke functie of doel een tekst heeft. Volgende teksttypen worden onderscheiden:

- **Informatief-rapporterende teksten**
De schrijver geeft feitelijke informatie over de werkelijkheid.
- **Informatief-beschouwende teksten**
De schrijver geeft niet alleen feitelijke informatie over de werkelijkheid, maar voegt er ter verduidelijking ook zijn meningen, opvattingen en standpunten aan toe.
- **Regulerend-directieve teksten**
De schrijver wil het gedrag, het handelen van de lezer richten en sturen.
- **Regulerend-argumentatieve teksten**
De schrijver wil vooral het denken van de lezer beïnvloeden.
- **Fictionele teksten**
De schrijver beschrijft een verbeelde werkelijkheid.

	<p>Wat betreft het tekstgenre worden onder andere volgende genres onderscheiden: verhaal, gedicht, verslag, oproep, aankondiging, brief, handleiding en script.</p> <p>Bij de vragen die bij de teksten gesteld worden, kan er op twee vlakken een onderscheid gemaakt worden: de opgavenvormen en de opgaventypen. Dit onderscheid werd gemaakt bij het ontwikkelen van de toetsen om te verzekeren dat de vaardigheid Begrijpend lezen in al zijn facetten belicht wordt. Bij de opgavenvormen zijn er enerzijds vragen over teksten en anderzijds opgaven bij een invultekst waarbij de leerling het best passende woord moet kiezen voor een ontbrekend woord in de tekst. Bij de opgaventypen wordt er onderscheid gemaakt tussen twee soorten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Op tekst gebaseerde opgaven: binnen deze categorie vallen vragen naar informatie die expliciet in de tekst staat. Deze vragen hebben enerzijds betrekking op de betekenis en de inhoud van de tekst en anderzijds op de opbouw en structuur van de tekst. <p>Op tekst en op kennis gebaseerde opgaven: binnen deze categorie vallen vragen naar informatie die expliciet in de tekst staat in combinatie met informatie die niet expliciet vermeld staat. Ook deze vragen hebben enerzijds betrekking op de betekenis en de inhoud van de tekst en anderzijds op de opbouw en structuur van de tekst.</p> <p>De spellingstoets meet de spellingvaardigheid. De toets bestaat uit een groot aantal woorden die op schaal geordend zijn van gemakkelijk naar moeilijk. Sommige woorden liggen vlak bij elkaar omdat ze elkaar in moeilijkheidsgraad nauwelijks ontlopen, andere liggen ver uit elkaar omdat het ene woord veel moeilijker te schrijven is dan het andere. De schaal is voorzien van een oplopende reeks getallen, waardoor in een getal uitgedrukt kan worden hoe moeilijk een woord is.</p> <p>☐ Geen informatie over validiteit</p>
<p>13. <u>Is het instrument betrouwbaar?</u></p>	<p>Binnen het Schoolfeedbackproject wordt voor elke toets (DMT, Begrijpend lezen, Spelling) die opgenomen wordt, verwezen naar de desbetreffende handleiding.</p> <p>☒ Betrouwbaarheid van de toetsafname De handleiding van zowel de DMT-toets als de toetsen voor Begrijpend lezen geven aanwijzingen voor de afname waardoor de toets telkens op dezelfde manier afgenomen wordt, wat de betrouwbaarheid verhoogt.</p> <p>☒ De betrouwbaarheid</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ is eerder laag ☐ is eerder middelmatig

	<p>☒ is eerder voldoende hoog Voor elke toets van Cito wordt er een wetenschappelijke verantwoording opgesteld. Deze wordt voorgelegd aan de COTAN (Commissie Testaangelegenheden Nederland). Uit de gegevens van de wetenschappelijke verantwoording voor de DMT-toets en de toetsen voor Begrijpend lezen blijkt dat de betrouwbaarheid³ voor deze toetsen eerder voldoende hoog is.</p> <p>☒ Betrouwbaarheid van de scoring Bij de DMT-toets geeft de handleiding instructies over hoe de leerkracht het scoringsformulier moet invullen. Bij de toets voor Begrijpend lezen biedt de handleiding een lijst aan met de goede antwoorden die leerkrachten kunnen gebruiken om de antwoorden te scoren. Er werd bovendien bewust geopteerd voor meerkeuzevragen zodat het mogelijk is om de scores zo eenvoudig en objectief mogelijk te houden.</p> <p>☒ Geen informatie over betrouwbaarheid Met betrekking tot de spellingtoets wordt er geen informatie gegeven over de betrouwbaarheid.</p>
<p>14. <u>In de praktijk?</u></p>	<p>Per leerdomein worden de toetsen en aangepaste versies van verschillende toetsmomenten en moeilijkheidsgraden op dezelfde meetschalen geplaatst.</p> <p>Dat maakt het per meetschaal mogelijk om:</p> <ul style="list-style-type: none"> – toetsscores van verschillende toetsmomenten met elkaar te vergelijken (en dus de voortgang of leerwinst in kaart te brengen), – de scores van leerlingen die een verschillende toetsversie (makkelijker of moeilijker) hebben afgelegd, onderling te vergelijken. Op die manier kan aan elke leerling de toets worden voorgelegd die het best met het eigen niveau overeenstemt, zonder dat de vergelijkbaarheid van de resultaten in het gedrang komt. Dat helpt demotivatie door een te moeilijke of een te gemakkelijke toets tegen te gaan en verhoogt de nauwkeurigheid van de scores.
<p>15. <u>Praktische haalbaarheid?</u></p>	<p>De feedback is gebaseerd op toetsen en vragenlijsten die de school zelf bij de leerlingen afneemt en via het scholenportaal invoert. Die gegevens worden door het schoolfeedbackteam vergeleken met de gegevens van</p>

³ Er worden voor de verschillende toetsen verschillende statistische coëfficiënten gebruikt. Voor de DMT-toets variëren ze van 0,92 tot 0,97. Voor de toetsen voor Begrijpendlezen variëren ze van 0,83 tot 0,93. Welke coëfficiënt iets zegt over welke toets verneem je in de handleiding bij het toetsmateriaal zelf.

	<p>een ruime, representatieve steekproef van vergelijkbare Vlaamse scholen. Cruciaal in die vergelijking is dat rekening wordt gehouden met relevante achtergrondgegevens. Dat maakt het mogelijk om de resultaten van elke school te vergelijken met de resultaten van andere scholen met een vergelijkbaar leerlingenpubliek. Het hele verwerkingsproces, inclusief de statistische analyse van de gegevens en de aanmaak van de feedbackrapporten, is in principe volledig geautomatiseerd. Dat zorgt voor een snelle feedback binnen het verloop van enkele dagen.</p>
<p>16. <u>Kritische reflectie op de algemene kwaliteit.</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Er zijn schoolfeedbacktoetsen voor technisch lezen, spelling en begrijpend lezen. De ontwikkelaars hebben veel aandacht besteed aan de psychometrische kwaliteit van de toetsen. Elke toets bevat zowel zeer makkelijke als zeer moeilijke vragen. – De schoolfeedbacktoetsen zijn niet bedoeld als beoordeling van individuele leerlingen. Het is de bedoeling om scholen feedback te geven aan de hand van een feedbackrapport. In dat rapport worden de resultaten van de school vergeleken met gelijkaardige scholen. Het schoolfeedbackrapport geeft geen aanknopingspunten voor verbetering, maar houdt de school een ‘spiegel’ voor. Het kan een instrument zijn in de interne kwaliteitszorg op school. – Het sterke punt van de schoolfeedbacktoetsen is dat er toetsen bestaan voor verschillende leerjaren in het basisonderwijs die bovendien vergelijkbaar zijn. Daarom kan er feedback gegeven worden over de leerwinst die leerlingen boeken op school (wanneer dezelfde leerlingen gevolgd worden doorheen de tijd). – Daarbij aansluitend is eveneens een sterk punt dat door de vergelijkbaarheid van de toetsen over tijd, leerkrachten er voor kunnen kiezen om hun klas (of enkele leerlingen) een toets te geven die eigenlijk bedoeld is voor een lager leerjaar om de kinderen niet te sterk te frustreren. De toetsen zijn ontwikkeld voor afname in het begin of aan het eind van het schooljaar, maar kunnen ook op andere momenten afgenomen worden. – De dienstverlening is niet gratis.